కథ 2001

14

గోస

పెద్దింటి అశోక్‌కుమార్

"నాయినా... ఇక నడుసుడు నానుంచి గాదు. కాళ్లు గుంజుతున్నయి. ఈ పూట ఇక్కడనే ఏదన్న చెట్టు కింద పండుకుందాం. పొద్దుగల్ల లేచినంక పోదాం. ఇప్పటికే పొద్దుగూకింది," ఆయాసంతో నడుస్తున్నదల్లా ఆగి ఒగరుస్తూ తండ్రితో అన్నది శోభ.

కూతురు మాటలకు వెనక్కు తిరిగాడు భూమలింగం. బక్కవ్వ కూడా వెనక్కి తిరిగి కూతురును చూసింది. చెమటతో తడిసి నీరసంగా దిగులుగా చూస్తున్న కూతురును చూస్తుంటే బాధవేసింది. దారివైపు ఓసారి తేరిపార జూసి భర్తవైపు తిరిగి విసుగ్గా అంది.

"ఏందయ్యా! ఎన్నడు సూడని తొవ్వ పట్టిత్తివి. అంబటాల్లనంగ బయిలెల్లితిమి. పొద్దుగూకింది. ఊరు లేదు వాడ లేదు. అటే బొప్పారంలనో, గొల్లపెల్లిలనో ఉందామంటే నిలువ నీడలేదు. తాగనీళ్లు లేవు అంటివి. సలువగల్ల ఊరికి తోలుకపోతనని ఈ తొవ్వ పట్టిత్తివి. ఊరు సల్లగుండ, ఇగరాదు అగరాదు. బిడ్డ వట్టి మనిషన్నగాదు. బరువు మనిషి. ఇంకెంత దూర ముంది?"

భూమలింగం ఒకసారి నెత్తిమీది ముల్లెను కిందికి దించిండు. వెనక్కి ముందటికి తేరిపార జూసిండు. మల్లీ ముల్లెను నెత్తినెత్తుకుంటూ, "దగ్గరికచ్చినం. ఈ నర్రెంగలు దాటితే బోడబండ. అది దాటినంక బుడ్డమామిండ్లు. మామిండ్లగడ్డ కిందనే వాగు. వాగు దాటినమంటే ఊరేనాయె. దొడ్డగడ్డకు పెద్ద చింతచెట్టు ఉంటది. దాని కింద దిగుదాం. నేను చిన్నగున్నప్పుడు మా నాయనతోని వత్తుంటి. మోతకోలువడ్లు దొరుకుతుండె. ఇక్కడనే అమ్ముకపోయేవాళ్లం. ఇప్పుడు కల్లాల దినం. వడ్లు మస్తు దొరుకుతయి. ఇక్కడ రెండు చెరువులున్నయి. చిన్న చెరువు. పెద్ద చెరువు. మనుసులు మంచోళ్లు..." గతాన్ని కథగా చెబుతూ ముందుకు కదిలాడు భూమలింగం. శోభ, బక్కవ్వల్లో ఆశ పుట్టింది.

పిడికెడు మెతుకులకు మొహం వాచి పొట్ట చేతబట్టుకుని కదులుతున్నవారికి బుక్కెడన్నం గుక్కెడు గంజికి కరువుండదన్న మాటలు వినసొంపుగా ఉన్నాయి. లేని శక్తిని కూడదీసుకుని అడుగులు వేత్తున్నారు.

భూమలింగంకు కూడా ఆయాసం వస్తుంది. కడుపులో ఆకలి అడుగడుక్కీ ఎక్కువవుతుంది. నలభైయేళ్లకు పైబడిన వయసు అయినా అనుదినం ఆకలితో చేసే పోరాటం అతడి వయసును మరో పదేళ్లు ముందుకు నెట్టింది. మనిషి బక్కపలచగా, వంగిపోయినట్టుగా ఉంటాడు. తలకు రుమాలు, మొలకు గోచీ మొహం నిండా నల్లటి గడ్డం తప్ప ఏ ఆచ్ఛాదనా లేదు.

నడవడమే కష్టమనుకుంటే భుజాన చంటిపిల్లవాడు, నెత్తిన బట్టలు, బొల్లు ముల్లెగట్టిన సంచి. అప్పుడప్పుడూ పిల్లవాడిని భుజం మార్చుకుంటూ నడుస్తున్నవాడు ఇప్పుడు ముచ్చట పెట్టుకుంటూ నడవాలి. అందుకే మరింత బరువుగా ఉంది. అయినా వాళ్లను నడిపించక తప్పదు. 'నేను ఆయాసంతో అడుగు వెనక్కి వేస్తే వాళ్లు ఒక్క అడుగు కూడా ముందుకు వెయ్యరు. ఈ ఆవు గూడా ముసలిదైపోయింది. నడువలేక ఎనుక తొక్కులు తొక్కుతుంది. అయినా దానిదేం తప్పు. వీపు మీద మంచముండె. జోలెలుండె. ఇద్దరు పిల్లలుండిరి. ఇగెట్ల నడుత్తది. ఇప్పటికే పొద్దుగూకింది. చీకటి పడే వరకైనా ఊరిపక్కకు చేరుకుంటే నాలుగిండ్లు తిరిగి బువ్వ అడుక్కోవచ్చు. పొద్దటి నుండి తిండి గూడా లేదు...' ఆలోచనల్లో పడ్డాడు భూమలింగం. ముచ్చట ఆగిపోయింది.

''ఏంది నాయినా... ఉన్నట్టుండి మాటలు ఆపేత్తివి. ఏం యాదికచ్చింది,'' అడుగు తీసి అడుగు వేసుడుకు ఆయాసపడుతూ అడిగింది శోభ.

కూతురును, భార్యను ఒకసారి తేరిపారజూసి చేతికర్రతో ఆవును అదిలిస్తూ, ''ఏం లేదు బిడ్డా! ఆవు ముసలిదైపోయిందనుకుంటున్న. ఈంత ఆవుగిట్ల సచ్చి పోతే మనకు రెక్కలిరిగినట్టయితది. అగో... చింతచెట్టు కనబడుతుంది సూడు. అదే వాగు. అది దాటితే ఊరు! గండగరువుల గూడా వాగు ఎండిపోదట,'' అన్నాడు భూమలింగం.

తల్లీకూతుళ్లకు ఉత్సాహం వచ్చింది. వడివడిగా అడుగులు వేస్తున్నారు. వారి వెంట వస్తున్న రెండు కుక్కలు ఊరివాసన తగలగానే వారిని దాటేసుకుని ముందుకు పరుగుతీశాయి. వాగులో దాహం తీర్చుకోవాలనుకున్నారు. ఇసుక తప్ప ఎక్కడా నీటిచుక్క కనిపించ లేదు. అప్పటికే పిడుచగట్టుకుపోయిన నాలుక మరింత పీక్కుపోయింది. ఉన్న కొద్దిపాటి తడితో పెదవుల్ని తడుపుకుంటూ ఊరు అంచుకు చేరుకున్నారు.

దొడ్లగడ్డకు వచ్చాక చింతచెట్టు కొరకు చూశాడు భూమలింగం. మసక చీకట్లో అది కనిపించలేదు కానీ దాని అడుగునే గుడి, పక్కనే కొత్తగా కట్టిన బడి కనిపించింది. వేసవికాలం కాబట్టి ఎవరూ అడ్డు చెప్పరని ఒక గది వరండాలోకి నడిచాడు.

ఆవు ఆగిపోగానే వీపు మీదున్న మంచంలో కూచున్న ముసలికోతి చటుక్కున కిందికి దుంకింది. కుక్కలు రెండూ వరండా ఎక్కి మూలమూలా తిరుగుతున్నాయి. పిల్లలిద్దరినీ కిందికి దింపి సత్తుగిన్నెలు, పాత బట్టలూ, మరికొంత సామాను కిందికి దించాడు భూమలింగం. నులక మంచాన్ని కిందికి దించడానికి కనకవ్వ సహాయపడింది. శోభ నీరసంగా కూలబడిపోయింది. పిల్లలిద్దరూ బోరింగ్ దగ్గరికెళ్లి నీళ్లు తాగుతున్నారు. చిన్న పిల్లవాడు ఏడుస్తూ తల్లిని చేరుకున్నాడు. అప్పటికే చీకట్లు ముసురుకున్నాయి. వీధి లైట్లు వెలిగాయి.

సామానులు సదిరాక జోలెలోంచి రెండు సత్తు గిన్నెల్ని బయటకు తీసింది బక్కవ్వ. ఒకటి తను తీసుకుని మరొకటి పెద్ద మనవడికిచ్చింది. ఇద్దరూ ఊరివైపు సాగిపోయారు. వారు కొద్దిదూరం వెళ్లాక రెండవవాడు కూడా వారివెంట పరిగెత్తాడు. ''ఒరే కిషనూ... వద్దురా... కుక్కలుంటయి,'' అంటూ కేక వేశాడు భూమలింగం. వాడు విని కూడా విననట్టే పరుగు అందుకున్నాడు.

బయట ఇసుకలో గోనెసంచి పరుచుకుని నడుము వాల్చాడు భూమలింగం. కాళ్ల వద్ద రెండు కుక్కలు ముడుచుకుని పడుకున్నాయి. తలాపున కోతి నక్కి కూర్చుంది. నెమరు వేయడానిక్కూడా కడుపులో ఏమీ మిగలనట్టు ఆవు డొక్కలో తల పెట్టుకుని ముడుచుకుంది. ఈగల్లా ముసురుకున్న ఆలోచనల్ని పక్కకు నెట్టాలని ప్రయత్నం చేస్తూ మసక వెలుతురులో కూతురు కొరకై వెదికాడు భూమలింగం.

అప్పటికే శోభ సత్తుగిన్నెను అందుకుంది. కొడుకును చంక నేసుకుంది. ఆమె ఎక్కడికి వెళ్తుందో అర్థమయింది. అటువైపు తిరిగి, ''నువ్వెందుకు బిడ్డా అవ్వ అడుక్కత్తది తియ్యి. చాతగాకుంట ఉన్నవు పండుకో!'' అన్నాడు.

''అవ్వ ఒక్కటి ఎంతసేపని తిరుగుతది. పోరగాండ్లు ఆకలితో ఉన్నరు. చెరింత అడుక్కత్తే తింటరు,'' ముందుకు నడుస్తూ అన్నది శోభ.

''ఎల్తే ఒక్కదానివి ఎల్లు. పొల్లగాన్ని ఎందుకు ఎత్తుకపోతున్నవే! గుర్రమెక్కి గడ్డిమోపు ఎత్తుకున్నట్టు జేత్తవు,'' మందలిస్తున్నట్టుగా అన్నాడు భూమలింగం.

అతడి మాటలు వినిపించి కూడా విననట్టే వెళ్లిపోయింది శోభ. ఒక్కతి వెళ్లినప్పటి కంటే కొడుకును ఎత్తుకుని వెళ్తే అన్నం ఎక్కువ దొరుకుతుందని ఆమెకు తెలుసు. చంటిపిల్లాడిని చూపిస్తూ, 'పిల్లగాడు ఆకలని ఏడుత్తున్నాడమ్మా,' అంటే ఏ తల్లి హృదయమైనా కరుగుతుందని ఆమె నమ్మకం.

'ఎర్రిమొఖంది. దానికి తోచిందే తప్ప ఒకరు చెప్పింది వినదు. ఎట్ల బతుకుతదో ఏమో! పాడు దేవుడు దానికి పాడురాత రాసె! దాని మొగడే బతికుంటే ఇన్ని కట్టాలు రాకపోవును. దాన్ని పువ్వులెక్క చూసుకుంటుండె. నేను కల్లోగంజో తాగి నా జాగల నేనుందును. అది జెయ్యవట్టి సంచారమెల్లుడాయె. బిడ్డ ఓ ఇంటిదైనదనుకుంటె బతుకే ఆగమైపాయె. ఇంకా దాని గతి ఎంతకుందో-' గొణుక్కుంటూ కళ్లు మూసుకున్నాడు భూమలింగం.

కళ్లు మూసుకున్నా కరిగిపోయిన కాలం పీడకలలా వెంటాడుతూనే వుంది. అల్లుడు గంగయ్య ఉషారైన పిల్లవాడు. తాతల తండ్రుల గారడీ ఆటను వృత్తిగా చేపట్టకుండా పైసపైసా కూడబెట్టుకుని చిన్న హోటల్ పెట్టుకున్నాడు. నడి ఊర్లో ఉండడంతో బాగానే నడిచేది. కొన్ని రోజులయ్యాక పొద్దున పూరీ, సాయంత్రం మిరపకాయ బజ్జీలు చేసి అమ్మేవాడు.

భూమలింగం ఒకసారి కుటుంబంతో ఆ ఊరు వెళ్లాడు. అప్పుడే శోభను చూశాడు గంగయ్య. పెళ్లి చేసుకుంటే శోభనే చేసుకుంటానని పట్టుబట్టాడు. ఎవరూ అడ్డు చెప్పలేదు. పెళ్లి ఖర్చు, కులభోజనం ఖర్చు, కల్లు ఖర్చు అన్నీ గంగయ్యానే భరించాడు. చేతిలో డబ్బు ఉంది కాబట్టి దేనికీ వెనకాడలేదు.

శోభ పెళ్లయ్యాక భూమలింగంకు పొట్టగడవడం కష్టమయింది. కొడుకులు లేకపోవడంతో కూతురుకే అన్ని విద్యలు నేర్పించాడు. సాధనాశూరుల వృత్తిలోని అన్ని మెలకువలను నేర్చుకుంది శోభ. పళ్లతో కర్రను అదిమిపట్టి నాగలిని పైకెత్తేది. బలమైన ఇనుప సలాకను గొంతువద్ద ఆనించుకుని వంచేది. చిన్న ఇనుప రింగులోంచి ముందుగా తల, తర్వాత చేతులు పెట్టి ఈగేది. తాడుపై నడిచేది. నిండు బిందెను పళ్లతో ఎత్తేది.

పెళ్లయ్యాక ఆటవస్తువులన్నీ మూలకు పడ్డాయి. బతుకుదెరువు కోసం కోతిపిల్లను పెంచాడు భూమలింగం. రింగ్‌లోంచి అటూ ఇటూ దూకడం, పల్టీలు వేయడం, దండంపెట్టడం, రాయిని నెత్తిమీద ఎత్తుకుని నడవడం, డ్యాన్స్ చేయడం లాంటి చిన్నచిన్న ఆటలు నేర్పించాడు. ఆనాటి నుంచి అదే అతడికి జీవనోపాధి అయింది. ఊర్లల్లో, బల్లల్లో కోతిని ఆటలు ఆడిస్తూ పూట గడుపుకునేవాడు. అత్తను మామను తమ వద్దే ఉండమనేవాడు గంగయ్య. ఒప్పుకునేవాడు కాదు భూమలింగం. "కాళ్లు రెక్కలు ఆడేదాకా ఇట్లనే చేసుక బతుకుతం. ఇరుగవడ్డంక నువ్వు రమ్మన్నా వద్దన్నా నీ దగ్గరికే వత్తం," అనేవాడు నవ్వుతూ. పొట్టకు తుట్టి లేకుండ బతికే అల్లుడు దొరికినందుకు సంతోషంగా ఉండేది. అల్లుడి గురించి చెప్పుకుని మురిసిపోయేవాడు.

శోభ ముగ్గురు పిల్లల తల్లయింది. ఆపరేషన్ చేయించుకొమ్మని పట్టుబట్టాడు గంగయ్య. శోభ ఒప్పుకున్నా బక్కవ్వ ఒప్పుకోలేదు. నాలుగవ కానుపు తప్పక ఆడపిల్ల పుడుతుందని తర్వాత చేయిద్దామని అల్లునికి నచ్చజెప్పింది. అప్పటికే ఊరు రూపం మారిపోయింది. ఊరు మీదుగా తారురోడ్డు వెలిసింది. తారురోడ్డు చుట్టూ ఊరు పెరిగింది. గ్రాండ్ హోటల్, ఉడిపీ హోటల్‌లు వెలిశాయి. గంగయ్య చాయ్ హోటల్ గిరాకీ పూర్తిగా తగ్గిపోయింది. ఎప్పటికప్పుడు పొట్ట మందమే తప్ప వెనక్కు వేసుకునే డబ్బు ఎప్పుడూ మిగల్లేదు. అందుకే పెద్ద పెట్టుబడి పెట్టి పెద్ద హోటల్ తెరిసే తాఖతు లేక గిరాకి రాక హోటల్ మూసేశాడు.

అక్కడా ఇక్కడా అప్పు తెచ్చి సెకండ్ హాండ్ ఆటో ఒకటి కొనుక్కున్నాడు. డాంబర్ రోడ్డు మీద బస్సు ఛార్జి మాత్రమే తీసుకుని పక్క ఊళ్లకు మందిని చేరేసేవాడు. బస్సు కంటే పావుగంట ముందు బస్టాండ్‌లో ఆటోను ఉంచేవాడు. బస్సు అక్కడికి వచ్చేలోపే నిండా మందిని ఎక్కించుకుని బయల్దేరేవాడు. గిరాకీ బాగానే ఉండేది ఒక్కొక్కనాడు. ఆయిల్ ఖర్చులు పోను మూడువందల వరకూ మిగిలేవి. హోటల్ మీదికంటే ఎక్కువ ఆదాయం రావడం మొదలెట్టింది. జీవితం ఎట్ల గడుస్తదో అన్న బెంగ మాయమైపోయింది గంగయ్యకు. అతడి ఆదాయం చూశాక మరో ఇద్దరు ఆటోలు కొన్నారు. ఎవరు ముందు, ఎవరు వెనుక అన్న ఆరాటం మొదలయింది. నలుగురు కూర్చుండే ఆటోలో ఎనిమిదిమందిని ఎక్కించుకునేవారు. ఒకరి కంటే ఒకరు ముందుగా చేరుకోవాలనే ఆరాటంతో ఎక్కువ వేగంతో వెళ్లేవారు. ఆ ఆగమాగమే గంగయ్య ప్రాణాలను బలి తీసుకుంది.

పొద్దుగూకినక ప్యాసింజర్లు ఉంటే ఎక్కించుకుని పక్క ఊరికి బయల్దేరాడు. ఆటోలో నిండుగా ఇంకా నలుగురైదుగురున్నారు. వీళ్లను అక్కడ చేర్చి వచ్చి మిగిలినవారిని తీసుకుపోవాలన్న ఆరాటంతో వేగంగా నడుపుతున్నాడు. చీకట్లో రోడ్డు మీద వస్తున్న లారీ దగ్గరికి వచ్చేవరకూ సైడ్ ఇవ్వలేదు. ఆటోను పక్కకు తిప్పబోతూ అదుపు తప్పి చెట్టుకు గుద్దాడు గంగయ్య. వెనుక కూర్చున్నవారికి దెబ్బలు తగిలాయి కానీ గంగయ్య ఎగిరి పక్కకు పడ్డాడు. మెడకు దెబ్బ తగిలింది. హాస్పిటల్‌కు చేర్చేలోపే చనిపోయాడు.

ముగ్గురు పిల్లలతో తల్లిగారింటికి చేరింది శోభ. అప్పటికే ఆమె బరువు మనిషి. కాళ్లు రెక్కలు ఆడని వయసులో భూమలింగంపై మరింత భారం పడింది. అంతవరకు ఉన్న ఊరిలోనే పొట్టగడిచేది. కూతురు వచ్చాక సంచారం బయిలెళ్లక తప్పలేదు.

"ఎంటిదయ్యో! గట్ల సప్పుడుజేక పన్నవు. ఇప్పుడే నిద్రపట్టిందా! మన ఒకటి రెండు ఊర్లకనుకున్నము. ఇప్పుడు అన్ని ఊర్లకు శని చుట్టుకున్నట్టుంది. ఇక్కడ రెండు పసల్లాయెనట పంటలు పండక." బక్కవ్వ మాటలతో తేరుకున్నాడు భూమలింగం.

"యాడనే! నిద్రపట్టెటట్టున్నాది. సావుదాలకు లేనిరంది మొదలాయె. పొల్ల ఇప్పుడు వట్టి మనిషన్న కాదు. అప్పుడు కానుపు వద్దు వద్దంటే వినకపోతివి," లేచి కూర్చుంటూ ఆమె చేతిలోని సత్తుగిన్నెను చూసి ఉలిక్కిపడ్డాడు.

బక్కవ్వ గుడ్ల నీరు గుడ్లల్లనే కుక్కుకుంది. అంత వరకు అణిచిపెట్టుకున్న ఆకలి ఇప్పుడు మరింత ఎక్కువయింది. ఎప్పుడో పొద్దునపూట నాలుగు మెతుకులు తిని బయల్దేరారు. భూమలింగం మౌనంగా బోరింగ్ వద్దకు వెళ్లి కడుపు నిండా నీళ్లు తాగి వచ్చాడు. అతడిని వద్దనలేకపోయింది బక్కవ్వ. సత్తుగిన్నెలో వున్న పిడికెడు మెతుకుల్ని కోతి ముందుంచి గిన్నె కడిగి బోర్లించి ముడుచుకుని పడుకుంది.

ఇద్దరు మనుమలు వచ్చారు. అడుక్కచ్చుకున్న అన్నం కొరకు కొట్లాడుకోవడం మొదలెట్టారు. వారిని దగ్గరికి పిలిచి రెండు గిన్నెల్లో చెరిసగం పంచాడు. ఆవురావురుమంటూ బుక్కలు పెట్టి తల్లి కొరకు ఆకలి కడుపుతో ఎదురుచూడడం మొదలెట్టారు. బక్కవ్వ నిద్ర పోయింది. ఆకలి చంపుకోవడం ఎలాగో తెలియని పిల్లలను చూస్తుంటే భూమలింగంకు నిద్ర రావడం లేదు. పిల్లలను పిలిచి కథలు చెప్పి నిద్ర పుచ్చడానికి ప్రయత్నించాడు. వాళ్లు విసురుగా వెళ్లి దూరంగా కూర్చున్నారు. అప్పుడప్పుడూ 'అవ్వో' అంటూ కేకలు వేయడం మొదలెట్టారు.

భూమలింగం ఆలోచనల్లో ఉండగానే "వత్తున్న... వత్తున్న" అన్న మాటలు వినిపించాయి. శోభ వస్తుందని గ్రహించాడు భూమలింగం. అడుగుల చప్పుడు దగ్గరవుతున్న కొద్దీ గుండెలో దడ పుడుతుంది. ఆకలితో అలమటిస్తున్న పిల్లలకు ఆ తల్లి ఏమని చెబుతుంది?... ఎలా నిద్ర పుచ్చుతుంది?... అన్న భయం ఎక్కువవుతుంది.

"అవ్వ గిన్నె నిండా బువ్వ తెచ్చింది," పెద్దోడు ఎగిరి గెంతేశాడు. చిన్నోడు వంత పాడాడు. ఆశగా అపనమ్మకంగా భూమలింగం లేచి కూర్చున్నాడు. కూతురు చేతిలోని గిన్నెను చూసాక బయం పోయింది. తెచ్చిన అన్నాన్ని కుక్కలతో పాటు అందరికీ పంచింది శోభ. ఈ పూట గడిచిందిలే అనుకున్నాడు భూమలింగం.

తెల్లవారుజామున్నే నిద్రలేచాడు. చిరుగులు పడ్డ పాతకోటును వేసుకున్నాడు. తలకు రుమాలును చుట్టాడు. కోతికి ఎర్రగౌను తొడిగాడు. తలకు కుచ్చు టోపీ పెట్టాడు. కోతి నుదుటన ఎర్రటి కుంకుమ దిద్ది మెడకు గొలుసును తగిలించాడు.

"తొమ్మక్కా! దొరకు దండంపెట్టు. దొరసానికి దండంపెట్టు. పెద్దలకు సలాంగొట్టు," అంటూ ఇల్లిల్లూ తిరగడం మొదలెట్టాడు. విసుక్కునేవారు విసుక్కుంటున్నారు. కొందరు తిడుతున్నారు. జాలిగా చూస్తున్నారు. పిల్లలు వెంటబడి కోతి చేష్టలకు నవ్వుకుంటున్నారు. పొద్దు పైకెక్కాక తిరుగుముఖం పట్టాడు భూమలింగం. వడ్లను అడుక్కునే జోలె భుజానికి వేళాడుతూ గాలికి అటూ ఇటూ కదులుతుంది.

బడి వద్దకు చేరుకున్నాడు భూమలింగం. అతడి రాక కొరకే చూస్తున్నట్టుగా కూర్చున్నారు బక్కవ్వ, శోభలు. పిల్లలు మట్టిలో ఆడుకుంటున్నారు. భార్య వైపు, కూతురు వైపు చూసే ధైర్యం చేయలేదు భూమలింగం. ఏమైనా వడ్లగింజలు దొరికితే అమ్మి నూకలు తెచ్చుకుంటే ఈ పూట గడుస్తుందనుకున్నాడు. ఇప్పుడు భార్య కళ్లల్లో కనిపించే భయాన్ని చూసి తట్టుకునే శక్తి లేదనిపిస్తుంది. జోలెను కిందికి జార్చి నీరసంగా కూలబడిపోయాడు. ఏమనుకున్నారో కానీ తల్లీకూతుర్లిద్దరూ కూడబలుక్కున్నట్టు సత్తుగిన్నెలతో బయల్దేరారు. ముగ్గురు పిల్లలు పాముపిల్లల్లా తలోదిక్కు గిన్నెలతో పరిగెత్తారు.

అరగంట తర్వాత ఆగమాగాన తిరిగి వచ్చింది శోభ. వస్తూనే గడగొయ్యను తాళ్లను చేతబట్టుకుంది. ఇనుప రింగ్‌ను మెడకు వేసుకుంది. ఇనుప సలాకను ఇతర వస్తువులను వెదకడం మొదలెట్టింది. అది గమనించిన భూమలింగంకు భయమేసింది. ఇంటి నుండి ఆ వస్తువులు తెద్దామన్నప్పుడే భయమేసిందతనికి. బలవంతాన కట్టగట్టింది శోభ. ఇప్పుడు ఆ వస్తువులను సదురుతుంటే ఆమె ఏం చేయబోతుందో అర్థమయింది.

"ఏంది బిడ్డా! అవ్వి సదురుతున్నవు. ఏం చేత్తవు...?" ఆందోళనగా అడిగాడు భూమలింగం.

"మనం ఊర్లెకచ్చిన గడియ మంచిది నాయినా! ఎవలో పెద్ద దొరనట. పట్నంల ఉంటడట. నిన్న వచ్చిండట. నన్ను చూడంగనే పైడిబామనోల్లా! అన్నడు. అవును దొరా అన్న. 'అబ్బ! పైడిబామనోల్ల ఆట చూడక ఎన్ని రోజులాయె. అయినా అంతమంచి సర్కస్ ఫీట్లు ఇప్పుడు ఎవలు జేత్తున్నరు. నా చిన్నప్పుడు ఒక ఆట జూసిన,' అంటూ మన తాత పేరు జెప్పిండు. అదే దొరా! నేను ఆడి మనుమరాలినే! మీరు ఆడిపియ్యండ్రి. ఎంత మంచిగాడుతమో చూడుండ్రి అన్న. కాళ్లు కడుపులు పట్టుకుని బతిలాడిన. మూడు తొవ్వలకాడ ఆడుమన్నడు. మూడు నూర్లు ఇత్తనన్నడు. బతిలాడితే ఇంకో వంద ఎక్కువిత్తనన్నడు. ఆట ఆడితే యాభయో నూరో చిల్లర దొరుకుతయి," చెప్పుకుంటూనే వస్తువుల్ని సర్దుతుంది శోభ.

మొదట ఒప్పుకోలేదు భూమలింగం. భార్యా మనుమలు ఖాళీ గిన్నెలతో కాలే కడుపులతో తిరిగి వచ్చారు. ఐదువందలు వస్తే కొన్ని రోజులు గడుస్తాయి. లేదంటే మాడి చచ్చిపోతారు. అందుకే సరే అన్నాడు. అతడు ఒప్పుకున్నా ఒప్పుకోకపోయినా ఆడాలనే నిర్ణయించుకున్న శోభకు ఇప్పుడు పూర్తి ధైర్యం వచ్చింది. చాలారోజుల తర్వాత ఆట వస్తువులను తాకుతున్నందుకు గతమంతా మనసులో మెదులుతుంది.

"పైలంగ చెయ్యాలె బిడ్డా. వట్టి మనిషివన్నా కాదు. బరువు మనిషివి. ఏమన్నైతే నోట్లె మన్నే. వచ్చిన

కాడికాయె, మెచ్చిన కాడికాయె. ఈ ఊరు కాకపోతే ఇంకో ఊరు. నీకు చాతనైన ఆటలే ఆడు. ఎగిరేటియి దుంకేటియి ఆడకు...'' వస్తువులు సర్దుతున్నంతసేపూ చెబుతూనే ఉంది బక్కవ్వ. శోభ ఊ కొడుతూనే వుంది. దిగులుతో మౌనంగా వారి వెంట బయల్దేరాడు భూమ లింగం.

మూడు తొవ్వలు, గాంధి గద్దె దగ్గర వేపచెట్టు కింద ఆగారు అందరూ. దుమ్ము పట్టిన డప్పును తుడిచి కొట్టడం మొదలెట్టాడు భూమలింగం. మనుమలతో వస్తువుల దగ్గర కూర్చుని అడిగిందల్లా శోభకు అంది స్తుంది బక్కవ్వ. జనం గుమిగూడారు. ముందుగా కోతితో చిన్న చిన్న ఫీట్లు చేయించాడు భూమలింగం.

కొన్ని డిల్లేకి మాటల తర్వాత లేచింది శోభ. అప్పటికే మోకాళ్ల వరకు గోచిపోసి కొంగు నడుముకు చుట్టింది. నాటకఫక్కీలో, ''నాయినా... ఇది సలువ గల్లూరు. దొరలున్న ఊరు. దాతలున్న ఊరు. మారాజు లున్న ఊరు. వట్టి కోతి ఆట చూపిచ్చి జారుకుందా మనుకుంటున్నవా! ఒక్కటంటే ఒక్కటే... మీ తాతలు నేర్పింది, ఈ దాతలు మెచ్చింది ఎవరూ చేయలేనిది, ఒక పీటు చెయ్యి. దొరలు మెచ్చి నీ కడుపుకు తిండి పెడ్తారు. కట్టుకోను బట్టనిస్తారు. అంతేగని ఈ కోతిపీట్లు చూపించకు,'' అంటూ లయబద్ధంగా అడుగులేసింది.

భూమలింగం లేచాడు. కోతిని బక్కవ్వకిచ్చి ఇనుప సలాకను అందుకున్నాడు. ''అవును బిడ్డా! మరి అలాంటివి చూపిస్తా. ఏ పైల్వాను చెయ్యని పని, మూతి మీద మీసమున్న ఏ మొగోడు చెయ్యని పని జేత్త. ఈ దొరలు... ఈ మారాజులు... నా కడుపు జూత్త రంటవా! నా ఆకలి జూత్తరంటవా... బట్టపొట్టకు నడుపు తరంటవా!'' అన్నాడు అదే యాసతో.

''నువ్వు జేసి చూపరాదు నాయినా... అందరు కనిపెంచిన మారాజులే! వాళ్లకే కడుపుల దయ పుడుతది,'' అన్నది శోభ చేతులు ఊపుతూ.

ఇనుప సలాకను తీసి ఒక యువకుడిని పిలిచి రెండు చేతులతో వంచుమన్నాడు. అతడు అతి కష్టం మీద కొద్దిగా వంచి తన వల్లకాదన్నాడు. సలాకను కూతురుకిచ్చి ''తల్లులారా... తండ్రులారా ఈ ఇనుప కడ్డీని ఇతడు చేతులతో కూడా వంచలేదు. ఒక ఆడ కూతురు గొంతుతో వంచి చూపిస్తుంది చూడు,'' అన్నాడు నాటకఫక్కీలో.

భూమలింగం డప్పును వాయిస్తున్నాడు. మధ్య మధ్య నవ్వు వచ్చే విధంగా మాట్లాడుతున్నాడు. బక్కవ్వ భయం భయంగా కూతురునే చూస్తుంది. శోభ జనం వైపు ఒకసారి కలియజూసింది. ఆట ఆడమని చెప్పిన వ్యక్తి కొరకు ఆమె కళ్లు వెదికాయి. అతడు కనిపించ లేదు. కళ్లల్లో ఏదో దిగులు చోటు చేసుకుంది. సలాకను అందుకుని అటూ ఇటూ తిప్పి ఒక చివరను నేలకు ఆనించి రెండవ చివరను గొంతుకు ఆనించుకుంది. డప్పు లయబద్ధంగా మోగుతుంది. బరువునంతా సలాక పై ఆనించి ఏటవాలుగా నిలబడి చేతుల్ని వెనక్కి కట్టుకుని బలంగా నొక్కుతుంది.

''అన్నలారా... తమ్ములారా... మీ గొంతును తడుముకొండి తమలపాకు కంటే పలుచగుంటది. చిన్న ముల్లు గుచ్చితే రక్తమెల్లుతది. గట్టిగా నొక్కితే ఊపి రాడదు. అసొంటిది ఇనుపకడ్డీని వంచుడంటే ఎంత కష్టమో సూడుండ్రి. దయగల్ల మారాజులు దానం జెయ్యుండ్రి,'' డప్పు కొడుతూ అన్నాడు భూమలింగం. చారాన అటాన తప్ప చిల్లర రాలటంలేదు. రాలిన నాణాలను పిల్లలు పరుగున వెళ్లి అందుకుని బక్కవ్వ కిస్తున్నారు.

ఆయాసంతో ఊపిరి పీలుస్తూ సలాకను నొక్కు తున్న కూతురును చూస్తూ ఆమె కష్టానికి ఫలితంగా వినోదంగా విసిరిన చిల్లరను అపురూపంగా అందు కుంటుంది బక్కవ్వ. కూతురువైపు భయంగా అందరి వైపు ఆశగా ఆమె చూపులు తిరుగుతున్నాయి. ఎక్కడ పట్టుతప్పి పడిపోతదో అన్న ఉత్సుకతని అందరికీ కలుగజేస్తూ సలాకను వంచింది శోభ. అందరూ ఆనం దంగా చప్పట్లు చరిచారు.

మరికొన్ని ఫీట్లు చకచకా చేసింది శోభ. తేపతేపకు ఆమె మందినంతా కలియజూస్తుంది. ఆమె చూపులు మనిషి మనిషినీ తడుముతున్నాయి. మొహంలో బెరుకుతనం చోటుచేసుకుంది. ఇక ఆట చాలిద్దా మన్నాడు భూమలింగం. డబ్బు వైపు చూసి పెదవి విరిచింది శోభ.

''నాయినా... కనీసం వంద రూపాయలైనా వస్తాయనుకున్నం. ఐదు రూపాయలైనా రాలేదు. అంటే మనం చేసే ఫీట్లు వాళ్లను కరిగిస్తలేవన్నట్టే గదా! కరిగిస్తే పైసలు రాలేవి. మనం ఫీటు చేస్తుంటే వాళ్లకు గోస అనిపియ్యాలె. మనం గట్ల యాక్షన్ జెయ్యాలె,'' అంటూ రింగ్ అందుకుంది. తల మాత్రమే పట్టేంత చిన్నగా ఉన్నది అది. బక్కవ్వ కూతురువైపు భయంగా చూసింది. చకచకా రింగును మెడకు వేసుకుని చేతుల్ని పైకి తీసింది శోభ. అంత చిన్న రింగ్‌లోంచి ఎలా ఈగు తుందోనని ఊపిరి బిగపట్టి చూస్తున్నారు జనం. భూమ లింగం డప్పు మోగిస్తూ రింగ్ ఎంత చిన్నదో దాంట్లోంచి ఈగడం ఎంత కష్టమో చెబుతున్నాడు. బక్కవ్వ

చూపులు రింగ్ వెంట కదులుతున్నాయి. ఆయాసంతో అంగుళం అంగుళం రింగ్‌ను కిందికి జారుస్తుంది శోభ. అప్పుడే జనంలో కలకలం వినిపిం చింది.

"నక్సలైట్లు ఊళ్లోకి వచ్చారట," ఎవరో అన్నారు.

''ఇంకేం... ఈ విషయం తెలిస్తే పోలీసు లొత్తారు,'' మరొకరన్నారు.

చూస్తుండగానే చీమల్లా జనం మాయ మయ్యారు. శోభ అసహాయంగా చూసింది. కనీసం కొంత సొమ్మయినా రాలుతుందనుకున్న ఆమె ఆశ నిరాశయింది. ఏది ఏమైనా ఆ ఫీటు తప్పినందుకు బక్కవ్వ మనసు కుదుటపడింది. చిల్లర డబ్బుల్ని చూస్తూ నిర్వేదంగా ఉండిపోయాడు భూమలింగం. చేతి కందిన నాణాన్ని తీసుకుని పిల్లలు దుకాణం వైపు పరుగు తీశారు.

వస్తువులన్నింటినీ సర్దుమని చెప్పి దొర ఇంటి వైపు నడిచింది శోభ. గేటుకు తాళం కనిపించింది. అక్కడ కనిపించిన ఒకరిద్దరినీ దొర ఎక్కడికి వెళ్లారని అడిగింది. ఆమె వైపు వింతగా చూస్తూ తమలో తాము నవ్వుకుంటూ సమాధానం చెప్పకుండానే వెళ్లిపోయారు. కొందరు ఆమె వైపు అనుమానంగా, భయంగా చూశారు.

అంతా అర్థమయ్యేసరికి శోభకు కళ్లల్లో నీళ్లు తిరిగాయి. తుడుచుకుంటూ వచ్చిన దారి పట్టింది. ఆమె కొరకే ఎదురుచూస్తున్న తల్లికి తండ్రికీ కళ తప్పిన శోభ ముఖం చూసాక, 'డబ్బు ఇచ్చాడా,' అని అడగా లనిపించలేదు.

నీరసంగా కూలబడిపోయింది శోభ. ఆకలి గుర్తుకు రాగానే సత్తుగిన్నెను అందుకుంది బక్కవ్వ. పల్లీ పట్టీల పంపకంలో పిల్లలు ముగ్గురు కొట్లాడుకుంటు న్నారు. కూతురు చేసిన ఫీట్లు గుర్తొచ్చి భూమలింగం కళ్లల్లో నీళ్లు తిరిగాయి.

''వాళ్లు అంతే బిడ్డా! ఈ పటేండ్లు దొరలు కొంపల గుత్తోల్లు. నా చిన్నప్పుడు ఈ ఊర్లెకు వచ్చినప్పుడు గిట్లనే అయింది. ఆట ఆడేదాక ఇత్త ఇత్తనన్నడు. ఆడినంక పోలీసు పటేలంటే మాలీ పటేల్. మాలీ పటేలంటే సర్పంచ్ ఎవల్నడిగినా ఇయ్యలేదు. రెండు మూడుసార్ల డిగితే ఊర్లె ఉండబుద్దయితలేదారా అని బెదిరిచ్చిండ్రు. ఇప్పుడేం ముల్లెగట్టుకున్నరు. వాళ్లు ఊర్లెకెల్లి పోయిం డ్రంటేనే భయం లేకుంటయింది. ఒకేసారి షికారిబోయి కుందేలును పట్టుకచ్చిన. అది పోలీసు పటేలు కంట్ల పడ్డది. అంతే! కోసి పొతంజేసినంక మాంసాన్ని బెదిరిచ్చి తీసుకపోయిండు,'' అంటూ లేచి గాలం బరిగెను, సంచిని, వలను అందుకుని వాగువైపు నడిచాడు.

ఊరు తన ఆకలి తీర్చకపోయినా వాగు తన ఆకలి తీరుస్తుందని అతడి గట్టి నమ్మకం. తుంగలో నాలుగు పుల్లకోళ్లు, గువ్వలు, మడుగులో చేపలు దొరుకుతాయనుకున్నాడు. తాతను చూసి ముగ్గురు మనవలు వెంటబడ్డారు. చిన్న కొడుకును దగ్గరకు లాక్కుంది శోభ. మిగిలిన ఇద్దరు చేతికి దొరక్కుండా వాగువైపు పరుగుతీశారు.

ఎండ చుర్రుమంటుంది. మనవలు తెచ్చిన ఎరల్ని గాలానికి గుచ్చి ఒక మడుగులో వేసి పుల్లకోళ్ల వేటలో పడ్డారు. పొద్దు నడినెత్తి మీదికి వచ్చేసరికి అతడి ప్రయత్నం ఫలించింది. ఆరు పుల్లకోళ్లు ఒక గుడ్డికొంగ నాలుగు కొర్రమొట్టలు, రెండు గండి పరుకలతో రోడ్డు నెక్కాడు భూమలింగం.

ఆహారం దొరికాక ఆకలి మరింత ఎక్కువ యింది. వడివడిగా అడుగులేస్తున్నాడు. ఊరివైపు నుండి వేగంగా దూసుకొస్తున్న జీపు అతడి మీద దుమ్మును నింపుతూ పక్కనే ఆగింది.

నలుగురు కానిస్టేబుళ్లు తప్ప ఎస్.ఐ. లేడు. ఇద్దరు కానిస్టేబుళ్లు కిందికి దిగారు. మూరెడు మూరెడు పొడవుండి ఈతకమ్మకు వేళాడుతున్న కొర్రమొట్టలపైనే ఉన్నాయి వాళ్ల చూపులు.

''అరేయ్... ఏ ఊరురా నీది...?'' గద్దించారు.

''బాంచెను కాల్మొక్త. తంగెలపెల్లి...'' చేపల్ని పిట్టల్ని మలిచి పట్టుకుంటూ అన్నాడు భూమలింగం.

''ఒరేయ్... వన్యప్రాణుల్ని చంపద్దు. అలా చేస్తే నేరం. అది నీకు తెలుసునారా?...'' ఏదేదో అరుస్తు న్నాడు కానిస్టేబుల్. మరొకరు భూమలింగంను జీపు లోకి తోశారు. కాళ్లు మొక్కి బతిమాలి బయటపడ్డాడు. అతడి చేతుల్లో చేపలు, పిట్టలు లేవు. కడుపులో ఆకలి మాత్రం ఉంది. భయంతో పిల్లలిద్దరూ వెళ్లి తల్లికి చెప్పినట్టున్నారు. శోభ పరుగెత్తుకుని వచ్చింది. జీపు దుమ్మును లేపుకుంటూ మాయమయింది.

ఇరవై ఏళ్ల కింద కుందేలు కూరను పట్టుకెళ్లిన దొర గుర్తొచ్చి, 'అప్పుడే నయం. బతిలాడి కాళ్లు మొక్కితే కుందేలు కాళ్లు తలకాయనన్న ఇడిసిపెట్టిండు,' అనుకున్నాడు.

విజయవిహారం మాసపత్రిక, అక్టోబరు 2001